

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-09-26
Besvaras senast
2025-10-01 kl. 12.00

Till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:47 Förbud mot utsläpp av metylenklorid

Ett företags planerade utsläpp av skyhöga nivåer av miljögiftet metylenklorid i anslutning till sin fabrik i Eskilstuna har orsakat stor oro i Eskilstuna med omnejd. Många Eskilstunabor är rädda för konsekvenserna av utsläppen, och vissa planerar att flytta. Forskning visar bland annat att risken för att drabbas av hjärncancer kan vara kraftigt förhöjd. Det finns även studier som visat på ökad risk för ALS. Utsläppen utgör också ett hot mot Mälaren, som är dricksvattentäkt för cirka 2 miljoner människor.

Ämnet är förbjudet i Sverige sedan 1996 och har sedan dess fasats ut på de flesta arbetsplatser i landet. Den totala användningen är i dag inte mer än drygt tio ton per år. Kemikalieinspektionens dispens innebär att användningen blir 128 gånger högre. Allt på en enda plats – Eskilstuna – med en dispens på 1 280 ton på två år.

Industriutsläppsdirektivet innehåller strikta regler för den industriella användningen av metylenklorid. Men genom att användningen av metylenklorid i företags verksamhet i Eskilstuna klassificerats som produktion av nytt material, i stället för ytbehandling, tillåts utsläpp av långt högre mängder metylenklorid än vad som hade varit fallet om användningen klassificerats som ytbehandling.

Det är tydligt att lagstiftningens intention är att kraftigt reglera användningen av metylenklorid och att företags omfattande användning tillåts genom ett kryphål i lagstiftningen.

Miljöpartiet anser att det är dags att täppa till det kryphålet. Det är nödvändigt att uppdatera lagstiftningen så att även företags användning av metylenklorid fångas in av industriutsläppsdirektivet i den svenska implementeringen av direktivet. Regeringen har möjlighet att göra detta genom en förordningsändring, vilket regeringen bör göra skyndsamt. Som jämförelse kan nämnas att Polen gjort en betydligt striktare tolkning.

Men hela lagstiftningen behöver skärpas. Vid ett besök hos riksdagens miljö- och jordbruksutskott kallade Kemikalieinspektionen lagstiftningen föråldrad, och i ett uttalande i medierna resonerar KemI att intentionen med förbudet var att fasa ut ämnet helt och att dispenser bara var tänkta som en övergångslösning, inte för nya stora användningsområden.

<https://da.se/2025/09/kemikalieinspektionen-om-tillstandet-till-senior/>

Konsekvenserna är inte okända om vad som händer när människor exponeras för utsläpp av metylen. Ett avskräckande exempel finns på Cypern, där omgivningen drabbades av en cancervåg runt en fabrik som släppte ut mindre mängder än de planerade utsläppen i Eskilstuna, 850 gram i timmen, jämfört med det ovan nämnda företags 100 kilo i timmen:

“– Tillåt inte utsläppen, ni kommer att förlora många människoliv, säger en mamma, som förlorade sin treåriga dotter i hjärncancer.”

<https://da.se/2025/05/cancervag-efter-utslapp-av-metylenklorid-pa-cypern/>

Miljöministerns viktigaste uppgift är att skydda människor och miljö mot miljögifter och miljöförstöring, inte minst utifrån barnkonventionens skrivning om barns rätt till hälsa och frisk luft samt försiktighetsprincipen. Därför bör miljöministern skyndsamt ändra i förordningen så att alla relevanta former av användning av metylenklorid och liknande kemikalier omfattas i den svenska implementeringen. Mot bakgrund av att regeringens egna expertmyndigheter anser att lagstiftningen är föråldrad uppmanar jag också till miljöministern att skyndsamt ta fram ny lagstiftning som leder till ett strikt förbud mot metylenklorid och lägga fram denna för beslut i riksdagen.

Jag vill utifrån ovanstående fråga klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari:

Vilka initiativ och konkreta åtgärder planerar ministern att vidta för att skydda människors hälsa och miljön mot utsläpp av metylenklorid?

.....

Linus Lakso (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann